

ВІДГУК
ОФІЦІЙНОГО ОПОНЕНТА
доктора економічних наук, професора
ГАЛЬЦОВОЇ ОЛЬГИ ЛЕОНІДІВНИ
на дисертаційну роботу **ЗАСОБИ СЕРГІЯ МИКОЛАЙОВИЧА** на тему
«ІНВЕСТИЦІЙНО-КРЕДИТНИЙ МЕХАНІЗМ РОЗВИТКУ
АГРОПРОМИСЛОВОГО КОМПЛЕКСУ УКРАЇНИ»,
представлену на здобуття наукового ступеня доктора
економічних наук за спеціальністю
08.00.03 – економіка та управління національним господарством

Актуальність теми дисертації

У сучасних умовах дефіциту інвестиційних ресурсів в агропромисловому секторі, обмежених можливостей державної підтримки інвестування та наявності високого рівня ризиків інвестиційної діяльності, державна інвестиційна політика має бути спрямована на впровадження дієвих механізмів стимулювання залучення вітчизняного й іноземного капіталу та створення ефективної системи управління інвестиційними процесами в стратегічних галузях економіки України, зокрема в агропромисловій. Потреба в інвестиціях для розвитку сільськогосподарського виробництва є об'єктивною умовною необхідністю, враховуючи особливості, які притаманні сільському господарству як галузі. У сучасних умовах агропромисловий комплекс України забезпечує є одним з основних бюджетоутворюючих та експортоорієнтованих секторів національної економіки. Виробництво сільськогосподарської продукції, природно, посідає центральне місце в українському агропромисловому комплексі і вимагає розширеного відтворення, розвитку на інтенсивній основі, з метою забезпечення економічної та продовольчої безпеки країни. Сільське господарство є тією продовольчою галуззю національної економіки, стан якої прямо пропорційно залежить від коштів, вкладених у її розвиток, а саме – від інтенсивності інвестиційної діяльності, саме активна інвестиційна діяльність аграрного сектора є запорукою стабільного розвитку та результативності.

У зв'язку з цим дисертаційна робота Засоби Сергія Миколайовича,

присвячена поглибленню теоретико-методичних та науково-практичних положень щодо вдосконалення інвестиційно-кредитного механізму розвитку агропромислового комплексу України, є актуальним.

**Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій,
представлених у дисертації**

Ознайомлення з матеріалами дисертації, авторефератом та публікаціями здобувача дає підстави зробити такі висновки.

Наукові положення, рекомендації та елементи наукової новизни, які виносяться автором на захист, можна вважати достатньо обґрунтованими та достовірними. Вони базуються на положеннях наукових праць вітчизняних та зарубіжних учених-економістів з проблем вдосконалення інвестиційно-кредитного механізму розвитку агропромислового комплексу країни. Обґрунтованість одержаних результатів дослідження забезпечено використанням загальнонаукових (аналіз, синтез, індукція, дедукція, порівняння та логічне узагальнення) та спеціальних методів (компаративний аналіз, статистичний, аналітичного групування, структурний аналіз, системний підхід).

Аргументованість наукових положень дисертаційної роботи базуються на використанні у процесі дослідження статистичної та фактологічної інформації, що ґрунтується на даних української і міжнародної статистики, нормативно-правових актах України.

У роботі визначено й логічно поставлено низку основних завдань, вирішення яких дозволило досягти мети дисертаційної роботи – розробка теоретико-методичних положень та практичних рекомендацій щодо вдосконалення інвестиційно-кредитного механізму розвитку агропромислового комплексу України

Вирішення комплексу поставлених завдань, правильний вибір методів дослідження, достатня теоретична база забезпечили наукову обґрунтованість положень, висновків та рекомендацій проведеного дослідження.

Наукова новизна результатів дослідження

Аналіз дисертаційної роботи показав, що одержані й зафіксовані результати дослідження мають теоретичну та практичну значущість. Основні досягнення автора конкретизуються в таких елементах наукової новизни:

1. Сформульовано авторське визначення інвестиційно-кредитного механізму як системи процесів у фінансово-кредитній та інвестиційній сферах, взаємозв'язки й взаємовідносини між ними, які базуються на інвестиційній політиці та забезпечують економічний розвиток шляхом формування стійкого кредитно-інвестиційного потенціалу, що враховано під час розробки концептуальних підходів до побудови інвестиційно-кредитного механізму розвитку АПК (с.32-36).

2. Досліджено та запропоновано інструментарій формування ефективної інвестиційно-кредитної стратегії розвитку АПК України на основі методичного підходу до визначення ймовірності банкрутства підприємств, що, на відміну від існуючих, враховує їх класифікацію за розмірами та видами економічної діяльності й дає змогу покращувати середньозважений рівень фінансової стабільності підприємств АПК (166-181).

3. Розроблено стратегічний механізм підтримки та розвитку АПК України, який, на відміну від існуючих, передбачає інструменти та заходи з реалізації на відповідному етапі соціально-економічного розвитку політики держави в напрямі ефективного розвитку АПК, комплексного осмислення та формування системної державної політики, що слугуватиме орієнтиром щодо оцінювання ефективності структурно-функціональних параметрів розвитку сектору (133-135).

4. Досліджено та удосконалено методикау обґрунтування перспектив інвестиційно-кредитної політики в розвитку АПК України на основі банківської статистики й фінансового менеджменту, що, на відміну від існуючих, враховує інтереси інвесторів, суб'єктів господарювання та банківського сектору й дає змогу визначати найбільш привабливі ринкові сегменти (154-164).

5. Розроблено систему узагальнюючих індикаторів забезпечення продовольчої безпеки держави на основі забезпеченості населення основними продуктами харчування, продовольчої незалежності та фінансової стабільності підприємств АПК, що, на відміну від існуючих, враховує передумови застосування інвестиційно-кредитної стратегії розвитку та дає змогу обґрунтувати її наслідки (182-198).

6. Розроблено інструментарій формування ефективної інвестиційно-кредитної стратегії розвитку АПК України на основі методичного підходу до визначення ймовірності банкрутства підприємств, що, на відміну від існуючих, враховує їх класифікацію за розмірами та видами економічної діяльності й дає змогу покращувати середньозважений рівень фінансової стабільності підприємств АПК (166-181).

Висновки до дисертаційної роботи у повній мірі узагальнюють отримані автором найбільш значущі наукові результати проведеного дослідження.

Теоретико-методологічна та практична значущість результатів

Дисертантом розроблено та обґрунтовано теоретичні і методологічні положення, практичні рекомендації щодо нового вирішення науково-прикладної проблеми формування та реалізації стратегії інвестиційно-кредитного механізму розвитку АПК України, що охоплює одночасно всі чинники, перешкоди та фактори впливу на інвестиційно-кредитний механізму розвитку агропромислового комплексу країни, особливо актуальною є активізація інвестиційної діяльності виробничих суб'єктів господарювання, так як на сучасному етапі саме вони повинні підвищити конкурентноспроможність української продукції, показати зростання обсягів виробництва, покращення якості продукції та сформувати якісне конкурентне середовище для розвитку як держави, так і окремих галузевих ринків і суб'єктів господарювання в цілому.

Запропоновані у дисертаційній роботі рекомендації доведені автором до рівня їх практичного використання. Достовірність одержаних в роботі

результатів підтверджується довідками про практичне впровадження пропозицій автора в діяльності Департаменту агропромислового розвитку Полтавської обласної державної адміністрації; фермерському господарстві «Лаір»; на засіданнях Громадської організації «Логос Знання» на території ряду сільських рад Полтавської області. Результати дослідження використовують у науково-дослідній роботі Причорноморського науково-дослідного інституту економіки та інновацій, а також у навчальному процесі Запорізького національного університету при викладанні дисциплін «Інвестування», «Кредитування і контроль», «Інвестиційне кредитування».

Повнота відображення наукових положень, висновків і рекомендацій в опублікованих автором дисертаційних працях

Результати дисертаційної роботи опубліковано в 13 наукових працях, з яких 6 статей - у фахових наукових виданнях (усі вони входять до міжнародних наукометричних баз даних), 7 – матеріали конференцій. Загальний обсяг публікацій становить 5,11 д. а.

Зміст опублікованих праць у повній мірі розкриває сутність результатів проведеного дослідження. Це дозволяє зробити висновок, що якість, кількість і обсяг наукових праць, опублікованих Засобою Сергієм Миколайовичем, відповідає рівню кандидатської дисертації, їх зміст та тематична спрямованість відповідають спеціальності 08.00.03 – економіка та управління національним господарством.

Відповідність дисертації встановленим вимогам

Структура і зміст дисертаційної роботи логічно й послідовно пов'язані між собою. Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації, як із погляду сучасних науково-теоретичних досліджень, так і з позицій практичної реалізації, є достатнім.

Дисертаційна робота на тему «Інвестиційно-кредитний механізм розвитку агропромислового комплексу України» складається зі вступу, трьох

розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Дослідження викладене на 234 сторінках із яких основного тексту – 174 стор., у тому числі 25 рисунків, 36 таблиць, 233 найменування літературних джерел та додатки.

Дискусійні положення та зауваження щодо змісту дисертації

Оцінюючи в цілому достатній рівень розробки теоретичних і методичних положень, практичних рекомендацій, обґрунтованість наукових висновків і пропозицій, необхідно вказати на такі зауваження.

1. На стор. 32 дисертації автором надано визначення «інвестиційно-кредитного механізму» як системи процесів у фінансово-кредитній та інвестиційній сфері...», втім, на наш погляд, в даному визначенні не чітко відслідковується взаємозв'язок між фінансовою та інвестиційною сферою дефініції.

2. Дисертаційна робота виграла би, якщо б автором при дослідженні сучасного стану розвитку агропромислового комплексу, табл. 2.1. – 2.9 було проаналізовано абсолютні та відносні зміни показників, структурну динаміку та питому вагу відхилень.

3. На стор.110 дисертаційної роботи автор виокремлює основні дії щодо покращення інвестування АПК, втім не аргументуючи їх вибір.

4. До складу інструментарію формування ефективної інвестиційно-кредитної стратегії розвитку АПК України доцільно було б долучити методи пошукового прогнозування.

5. Не всі етапи методичного підходу, показаного на рис. 3.5, розглянуті в роботі з достатнім рівнем деталізації.

6. Потребує уточнення, яким чином визначаються вагові коефіцієнти важливості кожної групи харчових продуктів в раціоні людини, формула (3.11).

Проте, висловлені зауваження і зазначені недоліки не знижують позитивну оцінку теоретико-методологічного рівня та практичного значення результатів дисертаційної роботи Засоби Сергія Миколайовича.

Загальний висновок

Дисертаційна робота Засоби Сергія Миколайовича на тему «Інвестиційно-кредитний механізм розвитку агропромислового комплексу України» є системним, завершеним науковим дослідженням, яке присвячено вирішенню актуального завдання – розроблення теоретико-методичних положень та практичних рекомендацій щодо вдосконалення інвестиційно-кредитного механізму розвитку агропромислового комплексу України. Роботу виконано на достатньо високому теоретичному й методичному рівні, вона містить наукові результати та практичні рекомендації з питань вдосконалення інвестиційно-кредитного механізму розвитку агропромислового комплексу України та апробації запропонованих рекомендацій на національному рівні.

Робота за змістом та якістю теоретичних, методичних та практичних розробок відповідає вимогам пп. 9, 11- 14 «Порядку присудження наукових ступенів», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України № 567 від 24.07.2013 р. (із змінами і доповненнями) Міністерства освіти і науки України, а її автор, Засоба Сергій Миколайович, заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.03 – економіка та управління національним господарством.

Офіційний опонент:

Доктор економічних наук, професор,
завідувач кафедри національної економіки,
маркетингу та міжнародних економічних відносин
Класичного приватного університету

О.Л. Гальцова

